

ลำดับของอนุพากย์และความสัมพันธ์ ระหว่างอนุพากย์

ประโยคใหญ่ประโยคหนึ่งทีประกอบควอนุพากย์ ๒ อนุพากย์นั้น อาจประกอบควอนุพากย์ชนิดเดียวกัน เช่น อนุพากย์หลัก ๒ อนุพากย์ปรากฏร่วมกัน หรือประกอบควอนุพากย์ต่างชนิดกัน เช่น อนุพากย์นามกับ อนุพากย์หลัก อนุพากย์นามกับอนุพากย์คุณศัพท์ อนุพากย์คุณศัพท์กับอนุพากย์หลัก หรือ อนุพากย์หลักกับอนุพากย์วิเศษณ์ อนุพากย์ต่าง ๆ ที่ปรากฏร่วมกันในประโยคใหญ่ประโยคเดียวกันนั้นมีลำดับการปรากฏในประโยคใหญ่แตกต่างกันไป และอาจมีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกันในทางรูปภาษาบางอย่าง

๔.๑ ลำดับของอนุพากย์

อนุพากย์ชนิดต่าง ๆ ทั้ง ๔ ชนิด มีลำดับการปรากฏในประโยคใหญ่ดังนี้คือ

ถ้าประโยคใหญ่ประกอบควอนุพากย์นามกับอนุพากย์หลัก และอนุพากย์หลักมีโครงสร้างติดต่อกัน อนุพากย์นามอาจปรากฏหน้าหรือหลังอนุพากย์หลักอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าอนุพากย์หลักมีโครงสร้างที่ไม่ติดต่อกัน อนุพากย์นามจะแทรกอยู่ระหว่างอนุพากย์หลักนั้น

ถ้าประโยคใหญ่ประกอบควอนุพากย์นามกับอนุพากย์คุณศัพท์ และอนุพากย์นามมีโครงสร้างติดต่อกัน อนุพากย์คุณศัพท์จะปรากฏหลังอนุพากย์นามเสมอ แต่ถาอนุพากย์นามมีโครงสร้างที่ไม่ติดต่อกัน อนุพากย์คุณศัพท์จะแทรกอยู่ระหว่างอนุพากย์นามนั้น

ถ้าประโยคใหญ่ประกอบควอนุพากย์หลักกับอนุพากย์คุณศัพท์ และอนุพากย์หลักมีโครงสร้างติดต่อกัน อนุพากย์คุณศัพท์จะปรากฏหลังอนุพากย์หลักเสมอ ถาอนุพากย์หลักมีโครงสร้างที่ไม่ติดต่อกัน อนุพากย์คุณศัพท์จะแทรกอยู่ระหว่างอนุพากย์หลักนั้น

ถ้าประโยคใหญ่ประกอบควอนุพากย์หลักกับอนุพากย์วิเศษณ์ อนุพากย์วิเศษณ์บางชนิดอาจปรากฏเฉพาะหลังอนุพากย์หลักเท่านั้น บางชนิดอาจปรากฏหน้าหรือหลังอนุพากย์หลักก็ได้

ถ้าประโยคใหญ่ประกอบควอนุพากย์หลัก ๒ อนุพากย์ อนุพากย์หลักชนิดที่มีคำเชื่อมจะปรากฏหลังอนุพากย์หลักชนิดไม่มีคำเชื่อมเสมอ ถาอนุพากย์หลักเป็นชนิดที่มีคำเชื่อมทั้ง ๒ อนุพากย์ อนุพากย์หลักที่มีคำเชื่อมในจะอยู่หน้าอนุพากย์หลักที่มีคำเชื่อมคนหรือคำเชื่อมรนาบ

๔.๑.๑ ลำดับของอนุพากย์นามและอนุพากย์หลัก

๔.๑.๑.๑ อนุพากย์นามกับอนุพากย์หลักที่มีโครงสร้างติดต่อกัน

(ก) อนุพากย์นามอยู่หน้าอนุพากย์หลัก อนุพากย์นามซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยประธานของประโยคใหญ่ที่มีโครงสร้างเป็นแบบ $S V_i$, $S V_t O$ และ $S V_{tt} O I$ หรือทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมตรงของประโยคใหญ่ที่มีโครงสร้างเป็นแบบ $O S V_t$ หรือทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมรองของประโยคใหญ่ที่มีโครงสร้างเป็นแบบ $I S V_{tt} O$ จะอยู่หน้าอนุพากย์หลักหรืออยู่ตามประโยคใหญ่เสมอ ตัวอย่างเช่น

$S V_i$ แคงจะมาที่นี่อีก / จริง ๆ รึ
 $O S V_t$ ใครจะไปกับเราบ้าง / คุณ รู้ไหม
 $I S V_{tt} O$ ใครสอบได้ทีหนึ่ง / ครู จะให้ รางวัล

(ข) อนุพากย์นามอยู่หลังอนุพากย์หลัก อนุพากย์นามซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยประธานของประโยคใหญ่ที่มีโครงสร้างแบบ $V_i S$ หรือเป็นหน่วยกรรมตรงของประโยคใหญ่ที่มีโครงสร้างแบบ $V_t O$, $S V_t O$ และ $S V_{tt} I O$ หรือเป็นหน่วยกรรมรองของประโยคใหญ่ที่มีโครงสร้างแบบ $V_{tt} O I$, $S V_{tt} O I$ และ $O S V_{tt} I$ จะปรากฏหลังอนุพากย์หลักหรือท้ายประโยคใหญ่เสมอ ตัวอย่างเช่น

$V_i S$ จะจริงรึ / ที่ว่าจะมีการปฏิบัติ
 $V_t O$ อายากรู้ไหม / ว่ามันตื่นตื่นเพราะอะไร
 $S V_{tt} O I$ ครูใหญ่ กำลังจะแจก รางวัล / นักเรียนเรียนดี

๔.๑.๑.๒ อนุพากย์นามกับอนุพากย์หลักที่มีโครงสร้างไม่ติดต่อกัน อนุพากย์นามจะแทรกอยู่ระหว่างอนุพากย์หลักที่มีโครงสร้างไม่ติดต่อกันในประโยคใหญ่ที่มีโครงสร้างไม่ติดต่อกัน ตัวอย่าง

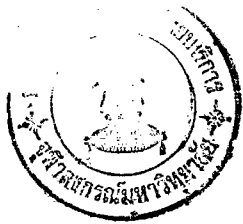
$S V_t - O (-V_t)$ ฉัน ไม่เชื่อ / ที่เขาพูด / -เลย
 $S V_{tt} - I O (-V_{tt})$ คุณแม่ บอก - หนู / ว่าคุณพ่อจะกลับบ้านวันนี้ / -แล้วใช้ไหม

๔.๑.๒ ลำดับของอนุพากย์นามและอนุพากย์คุณศัพท์

๔.๑.๒.๑ อนุพากย์คุณศัพท์กับอนุพากย์นามที่มีโครงสร้างติดต่อกัน อนุพากย์คุณศัพท์จะปรากฏหลังอนุพากย์นามที่มีโครงสร้างติดต่อกันหรืออยู่ท้ายประโยคใหญ่เสมอ ตัวอย่าง

N เสื้อของใครนะ / ที่อยู่ในตู้ฉัน

๔.๑.๒.๒ อนุพากย์คุณศัพท์กับอนุพากย์นามที่มีโครงสร้างไม่ติดต่อกัน อนุพากย์คุณศัพท์จะแทรกอยู่ระหว่างอนุพากย์นาม ตัวอย่าง N เสื้อตัวสีขาว / ที่อยู่ในตู้ฉัน / ของใคร จะสังเกตเห็นว่า อนุพากย์คุณศัพท์จะไม่เคยปรากฏหน้าอนุพากย์นามเลย

ทรงที่รตจนคน / ทำรวรจก่าดั่งทำเครื่องหมาย

ทำรวรจก่าดั่งทำเครื่องหมาย / ทรงที่รตจนคน

๔.๑.๔.๒ อนุพากยวิเศษณกับอนุพากยหลักที่มีคำเชื่อมอยู่ควย

อนุพากยวิเศษณจะปรากฏกับอนุพากยหลักที่มีคำเชื่อมในอยู่ควย อนุพากยวิเศษณจะอยู่หน้าอนุพากยหลักที่มีคำเชื่อมเป็นส่วนนมาก ตัวอย่าง เพราะแคงไม่สบาย / เขาก็เลยไม่มาโรงเรียน

พอเขากลับ / ฉันก็เข้านอน

ถ้าคุณไม่วาง / คุณก็ไม่ตองมา

ในภาษาพูดอนุพากยวิเศษณาอาจจะปรากฏหลังอนุพากยหลักที่มีคำเชื่อมได้บาง แต่ในภาษาเขียนอนุพากยวิเศษณจะไม่เคยปรากฏหลังอนุพากยหลักที่มีคำเชื่อมเลย ตัวอย่าง

ฉันก็ไม่ไป / ถ้าแคงไม่ไป

ฉันก็เข้านอน / ทันทีที่เขากลับ

๔.๑.๕ ลำดับของอนุพากยหลัก ๒ อนุพากย อนุพากยหลัก ๒ อนุพากยที่ปรากฏร่วมกันนั้น ถ้าอนุพากยหนึ่งเป็นอนุพากยที่มีคำเชื่อม ส่วนอีกอนุพากยหนึ่งไม่มีคำเชื่อม อนุพากยหลักที่ไม่มีคำเชื่อมจะอยู่หน้าอนุพากยหลักที่มีคำเชื่อม ตัวอย่าง

เขาจะ ไปดูหนัง/แต่ฉันจะดูโทรทัศน์ที่บ้าน

เธอจะ ไปกับฉัน/หรือว่าจะอยู่ที่นี่

ฉันไม่ชอบเขา/และเขาก็ไม่ชอบฉัน

อนุพากยหลักที่มีคำเชื่อม ๒ อนุพากยอาจจะปรากฏร่วมกันในประโยคใหญ่ประโยคเดียวกันได้ในภาษาพูดโดยเฉพาะ แต่จะไม่เคยปรากฏในภาษาเขียน ถ้าอนุพากยหนึ่งมีคำเชื่อมต้น หรือคำเชื่อมชานบ ส่วนอีกอนุพากยหนึ่งมีคำเชื่อมในอยู่ควย อนุพากยที่มีคำเชื่อมในจะอยู่หน้าอนุพากยที่มีคำเชื่อมต้นหรือคำเชื่อมชานบ ตัวอย่าง

ฉันก็อยากไปกับเขา/แต่ฉันไปไม่ได้จริง ๆ

ฉันก็ไม่อยากไปกับเขา/แต่ฉันก็ต้องไป

ฉันก็ไม่สบาย/ฉันเลยไม่ได้ไปงานเขา

๔.๒ ความสัมพันธ์ ระหว่างอนุพากย์

ความสัมพันธ์ ระหว่างอนุพากย์ ในที่นี้หมายถึงความสัมพันธ์ ในทางรูปภาษาที่มีอยู่ระหว่างอนุพากย์ ๒ อนุพากย์ที่ปรากฏในประโยคใหญ่ประโยคเดียวกัน คืออาจจะ เป็นความสัมพันธ์ ในเรื่องโครงสร้างของอนุพากย์ หรือโครงสร้างของวลีก็ได้ ความสัมพันธ์ ในเรื่องโครงสร้างของอนุพากย์ได้แก่ ความสัมพันธ์ ระหว่างหน่วยอนุพากย์ ส่วนความสัมพันธ์ ในเรื่องโครงสร้างของวลีได้แก่ ความสัมพันธ์ ระหว่างหน่วยนามวลี

๔.๒.๑ ความสัมพันธ์ ในแง่โครงสร้างของอนุพากย์

กึ่งโลกกล่าวแล้ว (ดูหน้า ๑๕) ว่าอนุพากย์จะประกอบด้วยหน่วยโครงสร้างที่เรียกว่าหน่วยอนุพากย์และอนุพากย์อาจจะมีโครงสร้าง เป็นแบบของประโยคเริ่มหรือ เป็นแบบของประโยคไม่เริ่มโดยเฉพาะแบบใดแบบหนึ่งก็ได้ (ดูหน้า ๓๓) ความสัมพันธ์ ของอนุพากย์ในแง่นี้จึงอาจจะ เป็นความสัมพันธ์ ระหว่างอนุพากย์ที่มีโครงสร้าง เป็นแบบของประโยคเริ่มด้วยกัน หรือระหว่างอนุพากย์ที่มีโครงสร้าง เป็นแบบของประโยคเริ่มกับอนุพากย์ที่มีโครงสร้าง เป็นแบบของประโยคไม่เริ่มโดยเฉพาะ

๔.๒.๑.๑ ความสัมพันธ์ ระหว่างอนุพากย์ที่มีโครงสร้าง เป็นแบบของประโยคเริ่มด้วยกัน

อนุพากย์ ๒ อนุพากย์ที่อยู่ในประโยคใหญ่ประโยคเดียวกัน อนุพากย์ที่มาก่อนอาจจะ มีโครงสร้าง เป็นแบบของประโยคเริ่มแบบใดแบบหนึ่งซึ่งมีบทประธาน (s) อยู่ด้วย เช่น $s v_t o$ $s v_{tt} o i$ เป็นต้น ส่วนอนุพากย์ที่ตามมาอาจจะ มีโครงสร้าง เป็นแบบของประโยคเริ่มแบบใดแบบหนึ่งซึ่งไม่มีบทประธานอยู่ด้วย เช่น v_i , v_{t0} เป็นต้น จะสังเกตได้ว่า อนุพากย์ ๒ อนุพากย์นั้นสัมพันธ์กัน โดยไม่มีบทประธานในอนุพากย์ที่ตามมา เพราะบทประธานนั้นได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทประธาน (s) หรือบทกรรมตรง (o) หรือบทกรรมรอง (i) อย่างใดอย่างหนึ่งของอนุพากย์ที่มาก่อน

(ก) อนุพากย์อาจจะสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธานในอนุพากย์ที่ตามมา เพราะบทประธานนั้นได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทประธานของอนุพากย์ที่มาก่อน ตัวอย่าง

ฉัน กิน - ข้าว - แล้ว/แต่ (ฉัน) ยังไม่ได้กิน ขนม
 $s v_t - o(-v_t) / - \quad v_t \quad o$

อนุพากย์ ๒ อนุพากย์สัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธาน (ฉัน) ในอนุพากย์หลัง ($-v_t o$) เพราะบทประธานได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทประธาน ฉัน ของอนุพากย์ที่มาก่อน ($s v_t o$)

แดง ไม่มา โรงเรียน/เพราะ (แดง) ไม่สบาย
 $s v_t o / - \quad v_i$

อนุพากย์ ๒ อนุพากย์สัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธาน (แดง) ในอนุพากย์หลัง ($-v_i$) เพราะบทประธานได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทประธาน แดง ของอนุพากย์ที่มาก่อน ($s v_t o$)

จะสังเกตได้ว่า ประโยคใหญ่ที่ประกอบด้วยอนุภาคหลักและอนุภาควิเศษชนิดที่อยู่ต้นหรือท้ายประโยคใหญ่ก็ได้นั้น เมื่ออนุภาควิเศษอยู่ต้นประโยคใหญ่และอยู่หน้าอนุภาคหลัก อนุภาคทั้งสองอาจจะสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธานในอนุภาคที่มาก่อน เพราะบทประธานกำลังจะถูกกล่าวถึงในอนุภาคที่ตามมา ตัวอย่าง

เพราะ (แดง) ไม่สบาย/แดง เลยไม่มา โรงเรียน
- $v_i / s \quad v_t \quad o$

อนุภาค ๒ อนุภาคสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธาน (แดง) ในอนุภาคแรก ($-v_i$) เพราะบทประธานกำลังจะถูกกล่าวถึงในบทประธาน แแดง ของอนุภาคที่ตามมา ($s \quad v_t \quad o$)

(ข) อนุภาคอาจจะสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธานในอนุภาคที่ตามมา เพราะบทประธานนั้นได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทกรรมตรงของอนุภาคที่มาก่อน ตัวอย่าง

แดง ไม่ชอบ ขนมมัน/เพราะ (ขนมมัน) ไม่อร่อย
 $s \quad v_t \quad o / - \quad v_i$

อนุภาค ๒ อนุภาคสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธาน (ขนมมัน) ในอนุภาคหลัง ($-v_i$) เพราะบทประธานนั้นได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทกรรมตรง ขนมมัน ของอนุภาคที่มาก่อน ($s \quad v_t \quad o$)

(ค) อนุภาคอาจจะสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธานในอนุภาคที่ตามมา เพราะบทประธานนั้นได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทกรรมรองของอนุภาคที่มาก่อน ตัวอย่าง

คุณพ่อ ให้ อะไร เธอ/ตอนที่(เธอ) สอบได้
 $s \quad v_{tt} \quad o \quad i / - \quad v_i$

อนุภาค ๒ อนุภาคสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธาน (เธอ) ในอนุภาคหลัง ($-v_i$) เพราะบทประธานนั้นได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทกรรมรอง เธอ ของอนุภาคที่มาก่อน ($s \quad v_{tt} \quad o \quad i$)

ในกรณีทั้งอนุภาคที่มาก่อนและอนุภาคที่ตามมามีโครงสร้างเป็นแบบของประโยคเริ่มแบบใดแบบหนึ่งซึ่งไม่มีบทประธานอยู่ด้วย จะสังเกตได้ว่า อนุภาคทั้งสองสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธานในทั้งสองอนุภาค เพราะบทประธานนั้นหมายถึง สรรพนามบุรุษที่ ๑ หรือสรรพนามบุรุษที่ ๒ ตัวอย่าง คำสรรพนามบุรุษที่ ๒ คุณ

ตอนที่ (คุณ) ลงไปข้างล่าง/ (คุณ) เห็น แแดง บ้างไหม
- $v_i / \quad v_t \quad o \quad (-v_t)$

๔.๒.๑.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างอนุภาคแรกที่มีโครงสร้างเป็นแบบของประโยคเริ่มกับอนุภาคหลังที่มีโครงสร้างเป็นแบบของประโยคไม่เริ่มโดยเฉพาะ

อนุภาคที่มาก่อนอาจจะมีโครงสร้างเป็นแบบของประโยคเริ่ม แบบ $s \quad v_t \quad o$ และ $s \quad v_{tt} \quad o \quad i$ ส่วนอนุภาคที่ตามมาอาจจะมีโครงสร้างเป็นแบบของประโยคไม่เริ่มโดยเฉพาะแบบใดแบบหนึ่งซึ่งไม่มีหน่วยอนุภาคประ เภทนามหน่วยหนึ่งหรือ ๒ หน่วย เช่น $s \quad v_t$ หรือ $s \quad v_{tt}$ เป็นต้น

และอนุพากย์หลังอาจจะมีหน่วยอนุพากย์ประเภทกริยา เหมือนหรือแตกต่างจากหน่วยอนุพากย์ประเภทกริยาของอนุพากย์ที่มาก่อน ความสัมพันธ์ของอนุพากย์ในแง่นี้อาจจะแยกออกเป็นข้อ ๆ ดังนี้คือ

(ก) อนุพากย์ที่มาก่อนที่มีโครงสร้างเป็นแบบ $s v_t o$ จะสัมพันธ์กับอนุพากย์ที่ตามมาที่มีโครงสร้างเป็นแบบของประโยคไม่เริ่มโดยเฉพาะ ดังนี้คือ

๑. ถ้าอนุพากย์ที่มาก่อนที่มีโครงสร้างเป็นแบบ $s v_t o$ และอนุพากย์ที่ตามมาที่มีโครงสร้างเป็นแบบ $s v_t$ จะสังเกตได้ว่า อนุพากย์ทั้งสองมีบทประธานซ้ำกัน อนุพากย์ ๒ อนุพากย์นั้น จะสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทกรรมตรง (๐) ในอนุพากย์ที่ตามมา เพราะบทกรรมตรงนั้น ได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทกรรมตรงของอนุพากย์ที่มาก่อน ถ้าบทประธานของทั้งสองอนุพากย์ต่างกัน อนุพากย์ทั้งสองจะสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทกรรมตรงในอนุพากย์ที่ตามมา เพราะบทกรรมตรงนั้น ได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทประธานของอนุพากย์ที่มาก่อน ตัวอย่าง

$$\frac{\text{ฉัน ไม่อยากได้ ทุกๆ} / \text{เพราะ ฉัน มี} - \text{(ทุกๆ)} - \text{แล้ว}}{s v_t o / - s v_t - (-v_t)}$$

อนุพากย์ ๒ อนุพากย์สัมพันธ์กันโดยไม่มีบทกรรมตรง (ทุกๆ) ในอนุพากย์หลัง ($-s v_t$) เพราะบทกรรมตรงได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทกรรมตรง ทุกๆ ของอนุพากย์ที่มาก่อน

$$\frac{\text{คุณ กำลังทำ อะไร - อยู่ / ตอนที่ ฉัน มาหา (คุณ)}}{s v_t - o (-v_t) / - s v_t}$$

อนุพากย์ ๒ อนุพากย์สัมพันธ์กันโดยไม่มีบทกรรมตรง (คุณ) ในอนุพากย์ที่ตามมา ($-s v_t$) เพราะบทกรรมตรงนั้น ได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทประธาน คุณ ของอนุพากย์ที่มาก่อน

จะสังเกตได้ว่าประโยคใหญ่ที่ประกอบด้วยอนุพากย์หลักและอนุพากย์วิเศษณ์ชนิดที่จะอยู่ต้นหรือท้ายประโยคก็ได้ นั่น เมื่ออนุพากย์วิเศษณ์อยู่ต้นประโยคใหญ่และอยู่หน้าอนุพากย์หลัก อนุพากย์อาจจะสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทกรรมตรงในอนุพากย์ที่มาก่อน เพราะบทกรรมตรงนั้นกำลังจะถูกกล่าวถึงในบทกรรมตรงหรือในบทประธานของอนุพากย์ที่ตามมา ตัวอย่าง

$$\frac{\text{เพราะ เขา มี (ของพวกนี้) - แล้ว / เขา เลยไม่อยากได้ ของพวกนี้ - อีก}}{- s v_t - (-v_t) / s v_t - o (-v_t)}$$

$$\frac{\text{ตอนที่ฉัน มาหา (คุณ) / คุณ กำลังทำ อะไร - อยู่}}{- s v_t / s v_t - o (-v_t)}$$

หมายถึงหน่วยอนุพากย์ประเภทกริยา คือ บทกริยาอาการ บทกริยาสกรรม หรือบทกริยาทวิกรรม หรือหมายถึง หน่วยแทน ซึ่งเป็นส่วนประกอบของหน่วยอนุพากย์ประเภทกริยาเท่านั้น

๒. ถ้าอนุภาคที่มาก่อนมีโครงสร้างเป็นแบบ $s v_t \circ$ และอนุภาคที่ตามมา
มีโครงสร้างเป็นแบบ v_t จะสังเกตได้ว่าอนุภาคจะสัมพันธ์กันโดยไม่มี บทประธานและบทกรรมตรง
ในอนุภาคที่ตามมา เพราะทั้งบทประธานและบทกรรมตรงได้ถูกกล่าวถึงแล้วในอนุภาคที่มาก่อน ตัวอย่าง

$$\frac{\text{แดง} \text{ ไม่อยากได้ } \text{ตุ๊กตา} / \text{เพราะ (แดง) มี} \text{ (ตุ๊กตา) } \text{แล้ว}}{s \quad v_t \quad \circ / \quad - \quad v_t \quad - \quad (-v_t)}$$

อนุภาค ๒ อนุภาคสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธาน (แดง) และบทกรรมตรง (ตุ๊กตา) ในอนุภาค
หลัง $(-v_t)$ เพราะทั้งบทประธานและบทกรรมตรงได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทประธาน แดง และบทกรรม
ตรง ตุ๊กตา ของอนุภาคที่มาก่อน

จะสังเกตได้ว่า ประโยคใหญ่ที่ประกอบด้วยอนุภาคหลักและอนุภาควิเศษชนิดที่จะอยู่คนหรือทำ
ประโยคใหญ่ก็ไถ่ นั่น เมื่ออนุภาควิเศษอยู่คนประโยคใหญ่และอยู่หน้าอนุภาคหลัก อนุภาคทั้งสองจะ
สัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธานและบทกรรมตรงในอนุภาคที่มาก่อน เพราะบทประธานและบทกรรมตรงนั้น
กำลังจะถูกกล่าวถึงในบทประธานและบทกรรมตรงของอนุภาคที่ตามมา ตัวอย่าง

$$\frac{\text{เพราะ (แดง) มี (ตุ๊กตา) แล้ว / แแดง} \text{ ไม่อยากได้ } \text{ตุ๊กตา} \text{ อีก}}{- \quad v_t \quad (-v_t) / \quad s \quad v_t \quad \circ \quad (-v_t)}$$

๓. ถ้าอนุภาคที่มาก่อนมีโครงสร้างเป็นแบบ $s v_t \circ$ และอนุภาคที่ตามมา
มีโครงสร้างเป็นแบบ $\circ s v_{tt}$ จะสังเกตได้ว่า อนุภาคจะสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทกรรมรอง (i)
ในอนุภาคที่ตามมา เพราะบทกรรมรองนั้นได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทประธานของอนุภาคที่มาก่อน ตัวอย่าง

$$\frac{\text{แดง} \text{ อยากได้} \text{ จนม/ที่} \text{ คุณ} \text{ เคยให้ (แดง) / -อีก}}{s \quad v_t \quad \circ / \circ \quad s \quad v_{tt} \quad / (-v_t)}$$

อนุภาค ๒ อนุภาคสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทกรรมรอง (แดง) ในอนุภาคหลัง $(\circ s v_{tt})$ เพราะ
บทกรรมรองนั้นได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทประธาน แดง ของอนุภาคที่มาก่อน

๔. ถ้าอนุภาคที่มาก่อนมีโครงสร้างเป็นแบบ $s v_t \circ$ และอนุภาคที่ตามมา
มีโครงสร้างเป็นแบบ $s v_{tt} \circ$ จะสังเกตได้ว่าอนุภาคจะสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทกรรมรอง (i) ใน
อนุภาคที่ตามมา เพราะบทกรรมรองนั้นได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทกรรมตรงของอนุภาคที่มาก่อน ตัวอย่าง

$$\frac{\text{ฉัน} \text{ ยังไม่} \text{ได้} \text{เช็ก} \text{ รถ} / \text{แต่ฉัน} \text{ เติม} \text{ น้ำมัน} \text{ (รถ) } \text{แล้ว}}{s \quad v_t \quad \circ / \quad -s \quad v_{tt} \quad \circ \quad (-v_{tt})}$$

อนุภาค ๒ อนุภาคสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทกรรมรอง (รถ) ในอนุภาคหลัง $(-s v_{tt} \circ)$ เพราะ
บทกรรมรองนั้นได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทกรรมตรง รถ ของอนุภาคที่มาก่อน

(ข) อนุภาคที่มาก่อนที่มีโครงสร้างเป็นแบบ $s v_{tt} o i$ จะสัมพันธ์กับอนุภาคที่ตามมาซึ่งมีโครงสร้างเป็นแบบของประโยคไม่เริ่มโดยเฉพาะ ดังนี้

๑. ถ้าอนุภาคที่มาก่อนมีโครงสร้างเป็นแบบ $s v_{tt} o i$ และอนุภาคที่ตามมามีโครงสร้างเป็นแบบ v_t จะสังเกตได้ว่าอนุภาคจะสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธาน (s) และบทกรรมตรง (o) ในอนุภาคที่ตามมา เพราะทั้งบทประธานและบทกรรมตรงนั้นได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทประธานและบทกรรมตรงของอนุภาคที่มาก่อน หรือเพราะบทประธานได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทประธานของอนุภาคที่มาก่อน ส่วนบทกรรมตรงได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทกรรมรองของอนุภาคที่มาก่อน ตัวอย่าง

$$\text{ฉัน} \text{ ไม่} \text{ให้} \text{เงิน} \text{ เขา/เพราะ} \text{(ฉัน)} \text{ ไม่มี} \text{(เงิน)}$$

$$s \quad v_{tt} \quad o \quad i / \quad - \quad v_t$$

อนุภาค ๒ อนุภาคสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธาน (ฉัน) และบทกรรมตรง (เงิน) ในอนุภาคที่ตามมา ($-v_t$) . เพราะบทประธานและบทกรรมตรงนั้นได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทประธาน ฉัน และบทกรรมตรง เงิน ของอนุภาคที่มาก่อน

$$\text{แดง} \text{ ไม่} \text{ให้} \text{ขนม} \text{ เด็กคนนั้น/เพราะ} \text{(แดง)} \text{ ไม่} \text{ชอบ} \text{(เด็กคนนั้น)}$$

$$s \quad v_{tt} \quad o \quad i / \quad - \quad v_t$$

อนุภาค ๒ อนุภาคสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธาน (แดง) และบทกรรมตรง (เด็กคนนั้น) ในอนุภาคที่ตามมา ($-v_t$) เพราะบทประธานได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทประธาน แดง ของอนุภาคที่มาก่อน และบทกรรมตรงได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทกรรมรอง เด็กคนนั้น ของอนุภาคที่มาก่อน

๒. ถ้าอนุภาคที่มาก่อนมีโครงสร้างเป็นแบบ $s v_{tt} o i$ และอนุภาคที่ตามมามีโครงสร้างแบบ v_{tt} จะสังเกตได้ว่าอนุภาคจะสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธาน บทกรรมตรง และบทกรรมรอง ในอนุภาคที่ตามมา เพราะทั้งบทประธาน และบทกรรมตรง และบทกรรมรอง ได้ถูกกล่าวถึงแล้วในอนุภาคที่มาก่อน และจะสังเกตได้ว่าอนุภาคทั้งสองจะมีหน่วยกริยาทวิกรรม (v_{tt}) ซ้ำกัน ตัวอย่าง

$$\text{ฉัน} \text{ ไม่} \text{ให้} \text{เงิน} \text{ เขา/เพราะ} \text{(ฉัน)} \text{ เคย} \text{ให้} \text{(เงิน, เขา)} \text{ แล้ว}$$

$$s \quad v_{tt} \quad o \quad i / \quad - \quad v_{tt} \quad (-v_{tt})$$

อนุภาค ๒ อนุภาคสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธาน (ฉัน) บทกรรมตรง (เงิน) และบทกรรมรอง (เขา) ในอนุภาคที่ตามมา ($-v_{tt}$) เพราะหน่วยอนุภาคทั้งสามได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทประธาน ฉัน บทกรรมตรง เงิน และบทกรรมรอง เขา ของอนุภาคที่มาก่อน

ในกรณีที่อนุภาคที่ตามมามีโครงสร้างแบบ $s v_{tt}$ คือมีบทประธานอยู่ด้วย อนุภาคที่มาก่อน $s v_{tt} o i$ และอนุภาคที่ตามมา $s v_{tt}$ จะสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทกรรมตรงและบทกรรมรอง ในอนุภาคที่ตามมา ($-s v_{tt}$) เพราะบทกรรมตรงและบทกรรมรองนั้นได้ถูกกล่าวถึงแล้วในอนุภาคที่มาก่อน

ตัวอย่าง
$$s \frac{v_{tt}}{v_{tt}} \circ \frac{i}{i} / - s \frac{v_{tt}}{v_{tt}} \circ (-v_{tt})$$
 ฉัน ไม่ได้แจก ขนม เค้ก / เพราะแดง จะแจก (ขนม, เค้ก) เอง

๓. ถ้าอนุภาคที่มาก่อนมีโครงสร้างแบบ $s \frac{v_{tt}}{v_{tt}} \circ i$ และอนุภาคที่ตามมามีโครงสร้างแบบ $v_{tt} \circ$ จะสังเกตเห็นว่าอนุภาคทั้งสองจะสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธานและบทกรรมรองในอนุภาคที่ตามมา เพราะบทประธานและบทกรรมรองได้ถูกกล่าวถึงแล้วในอนุภาคที่มาก่อน และจะสังเกตเห็นว่าอนุภาคทั้งสองมีหน่วยกริยาที่กรรมซ้ำกัน ตัวอย่าง

$$s \frac{v_{tt}}{v_{tt}} \circ \frac{i(-v_{tt})}{i(-v_{tt})} / - \frac{v_{tt}}{v_{tt}} \circ (-v_{tt})$$
 คุณ ควรให้ กระโปรง เขา -บ้าง/เพราะ (คุณ) เคยให้ เสื้อ (เขา) -แล้ว

อนุภาค ๒ อนุภาคสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทประธาน (คุณ) และบทกรรมรอง (เขา) ในอนุภาคที่ตามมา ($-v_{tt} \circ$) เพราะทั้งบทประธานและบทกรรมรองได้ถูกกล่าวถึงแล้วในบทประธาน คุณ และบทกรรมรอง เขา ของอนุภาคที่มาก่อน

ในกรณีที่อนุภาคที่ตามมาโครงสร้างเป็นแบบ $s \frac{v_{tt}}{v_{tt}} \circ$ คือ มีบทประธานอยู่ด้วย อนุภาคทั้งสองจะสัมพันธ์กันโดยไม่มีบทกรรมรองในอนุภาคที่ตามมา เพราะบทกรรมรองนั้นได้ถูกกล่าวถึงแล้วในอนุภาคที่มาก่อน ตัวอย่าง

$$s \frac{v_{tt}}{v_{tt}} \circ \frac{i(-v_{tt})}{i(-v_{tt})} / - s \frac{v_{tt}}{v_{tt}} \circ (-v_{tt})$$
 คุณ ให้ กระโปรง เขา -เด็ก/เพราะฉัน ให้ เสื้อ (เขา) แล้ว

๔.๒.๒ ความสัมพันธ์ในแง่ของโครงสร้างของวลี

โครงสร้างของวลีในที่นี้หมายถึงเฉพาะโครงสร้างของนามวลี ดังได้กล่าวแล้ว (ดูหน้า ๘ - ๑๐) ว่านามวลีจะประกอบด้วยหน่วยนามวลีซึ่งได้แก่หน่วยหลักและหน่วยขยายหน่วยหลัก จะสังเกตเห็นได้ว่าหน่วยอนุภาคของอนุภาคที่มาก่อน อาจประกอบด้วยหน่วยหลักหน่วยเดียว หรือหน่วยหลักกับหน่วยขยายหน่วยหลักหน่วยเดียวหรือหลายหน่วย เรียงกัน ส่วนอนุภาคที่ตามมาจากจะประกอบด้วยหน่วยขยายหน่วยหลักหน่วยเดียวหรือหลายหน่วยตามลำดับ โดยไม่มีหน่วยหลักอยู่ด้วย ในกรณีเช่นนี้ จะสังเกตเห็นว่าอนุภาคมีความสัมพันธ์กันโดยไม่มีหน่วยหลักในอนุภาคที่ตามมา เพราะหน่วยหลักนั้นได้ถูกกล่าวถึงแล้วในอนุภาคที่มาก่อน

๔.๒.๒.๑ อนุภาคอาจจะสัมพันธ์กันโดยไม่มีหน่วยหลัก แต่มีหน่วยขยายหน่วยหลักหน่วยใดหน่วยหนึ่งปรากฏอยู่ในอนุภาคที่ตามมา

ก. ไม่มีหน่วยหลัก แต่มีหน่วยวลีกรรมในอนุภาคที่ตามมา ตัวอย่าง
 เขาอยากได้พริก/แต่อยากได้เฉพาะ (พริก) เม็ดแดง ๆ

เขาอยากได้พริก/เม็ดแดง ๆ / แต่ในครัวมีแต่ (พริก)เม็ดเขียว ๆ

ข. ไม่มีหน่วยหลักแต่มีหน่วยบอกจำนวนในอนุพากย์ที่ตามมา ตัวอย่าง
เขา ขอ น้ำ อึก/เพราะ (น้ำ)แก้วเดียว ไม่พอ

ค. ไม่มีหน่วยหลักแต่มีหน่วยบอกกำหนดในอนุพากย์ที่ตามมา ตัวอย่าง
เขาจะขาย บ้าน/แต่ฉัน ไม่รู้ว่า (บ้าน)หลังไหน

๔.๒.๒.๒ อนุพากย์อาจจะสัมพันธ์กันโดยไม่มีหน่วยหลัก แต่มีหน่วยขยายหน่วยหลัก ๒ หน่วยปรากฏ
อยู่ในอนุพากย์ที่ตามมา

ก. ไม่มีหน่วยหลัก แต่มีหน่วยวลีกรรมและหน่วยบอกจำนวนในอนุพากย์ที่ตามมา
ตัวอย่าง มีหน่วยวลีกรรมและหน่วยบอกจำนวนเรียงกัน

ฉัน ขอ ส้ม เขา/แต่เขา มี (ส้ม) ลูกเล็ก ๆ/อีกลูกเดียวเท่านั้น

มีหน่วยบอกจำนวนและหน่วยวลีกรรมเรียงกัน

ฉัน จะขอ น้ำมัน แดง/เพราะเขา มี (น้ำมัน) ๓ กระป๋อง/ใหญ่

ข. ไม่มีหน่วยหลัก แต่มีหน่วยวลีกรรมและหน่วยบอกกำหนดในอนุพากย์ที่ตามมา
ตัวอย่าง

ฉัน ไม่ใส่ รongเท้า/นั้น แล้ว /เพราะฉัน จะซื้อ (rongเท้า) คู่ใหม่/นี้

ค. ไม่มีหน่วยหลัก แต่มีหน่วยบอกจำนวนและหน่วยบอกกำหนดในอนุพากย์ที่ตามมา
ตัวอย่าง มีหน่วยบอกจำนวนและหน่วยบอกกำหนดเรียงกัน

เขา แจก ขนม เด็ก แล้ว/แต่ (เด็ก) ๓ คน/นี้ เขาไม่ให้

มีหน่วยบอกกำหนดและหน่วยบอกจำนวนเรียงกัน

จดหมายของ เธอ ฉัน ได้รับแล้ว/แต่ (จดหมาย) ฉบับนั้น/ฉบับเดียว ฉัน ไม่ได้รับ

๔.๒.๒.๓ อนุพากย์อาจจะสัมพันธ์กันโดยไม่มีหน่วยหลัก แต่มีหน่วยขยายหน่วยหลัก ๓ หน่วยปรากฏ
อยู่ในอนุพากย์ที่ตามมา คือ ไม่มีหน่วยหลัก แต่มีหน่วยวลีกรรม หน่วยบอกจำนวน และหน่วยบอกกำหนด ใน
อนุพากย์ที่ตามมา

หน่วยหลักในอนุพากย์ที่มาก่อนจะขีดเส้นใต้ ในอนุพากย์ที่ตามมาไม่มีหน่วยหลักปรากฏอยู่ด้วย จึง
เขียนหน่วยหลักไว้ในวงเล็บ และจะขีดเส้นใต้เฉพาะหน่วยขยายหน่วยหลักเท่านั้น ในกรณีที่มีหน่วยนามวลี
หลายหน่วยเรียงกัน จะขีดเส้นใต้หน่วยนามวลีทุกหน่วย และจะมีเครื่องหมาย / แบ่งหน่วยนามวลีต่างๆจากกัน

ตัวอย่าง

มีหน่วยวลีอักษรกรรม หน่วยบอกจำนวน และหน่วยบอกกำหนดเรียงกัน

รองเท้านักเรียน ขาดแล้ว และ (รองเท้า) คู่ใหม่ / ๒ คู่ / นี้ ก็ต้องซ่อม

มีหน่วยวลีอักษรกรรม หน่วยบอกกำหนดและหน่วยบอกจำนวนเรียงกัน

เสื้อสี / รีดแล้ว / แต่ (เสื้อ) ตัวขาว / นี้ / อีกตัวเดียว ยังไม่ได้รีด

มีหน่วยบอกจำนวน หน่วยวลีอักษรกรรม และหน่วยบอกกำหนดเรียงกัน

ทองข้อ เนื้อ อีกแล้ว / เพราะ (เนื้อ) ๒ ชั้น / ใหญ่ / นี้ เสียแล้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย